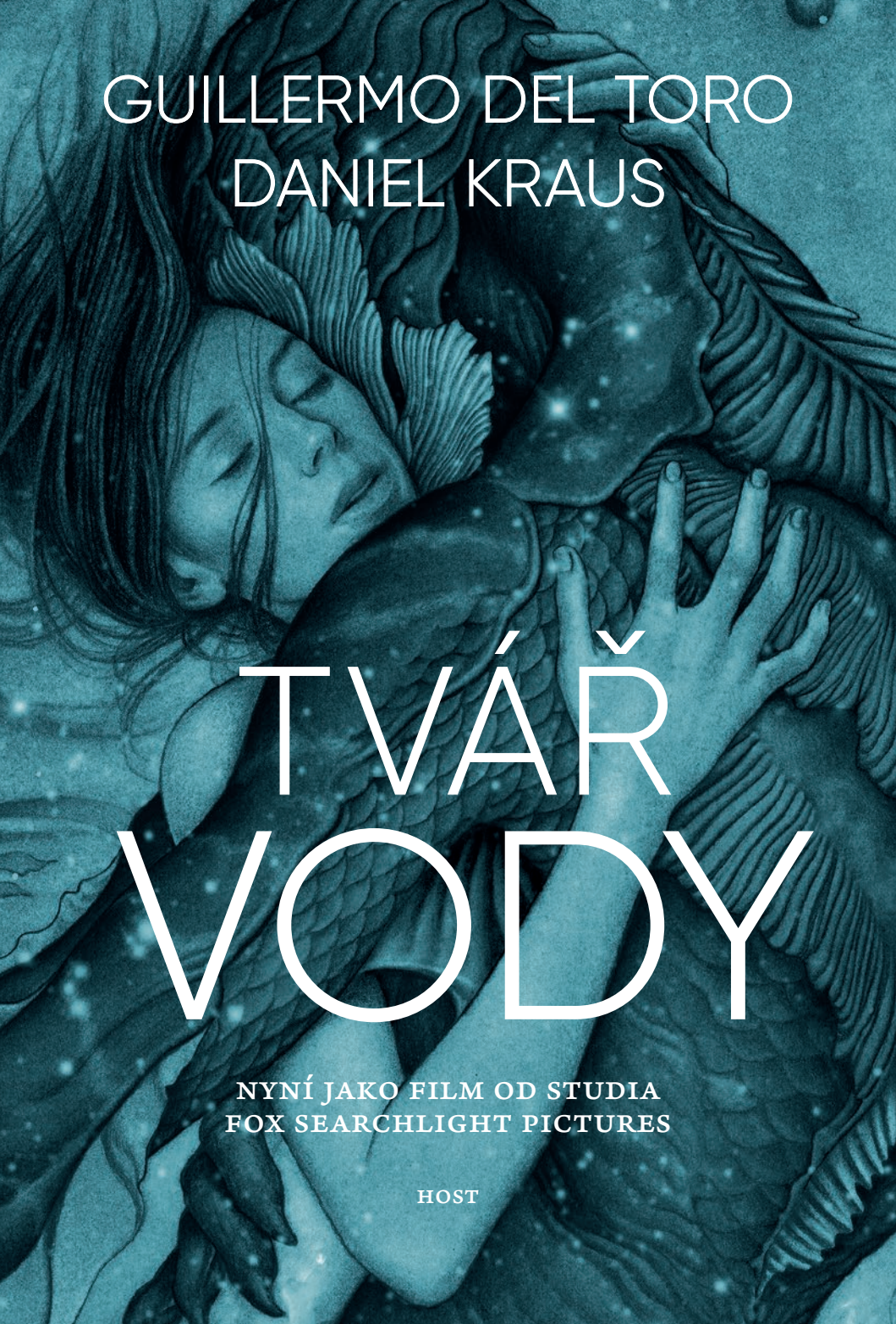

GUILLERMO DEL TORO
DANIEL KRAUS

TVÁŘ VODY

NYNÍ JAKO FILM OD STUDIA
FOX SEARCHLIGHT PICTURES

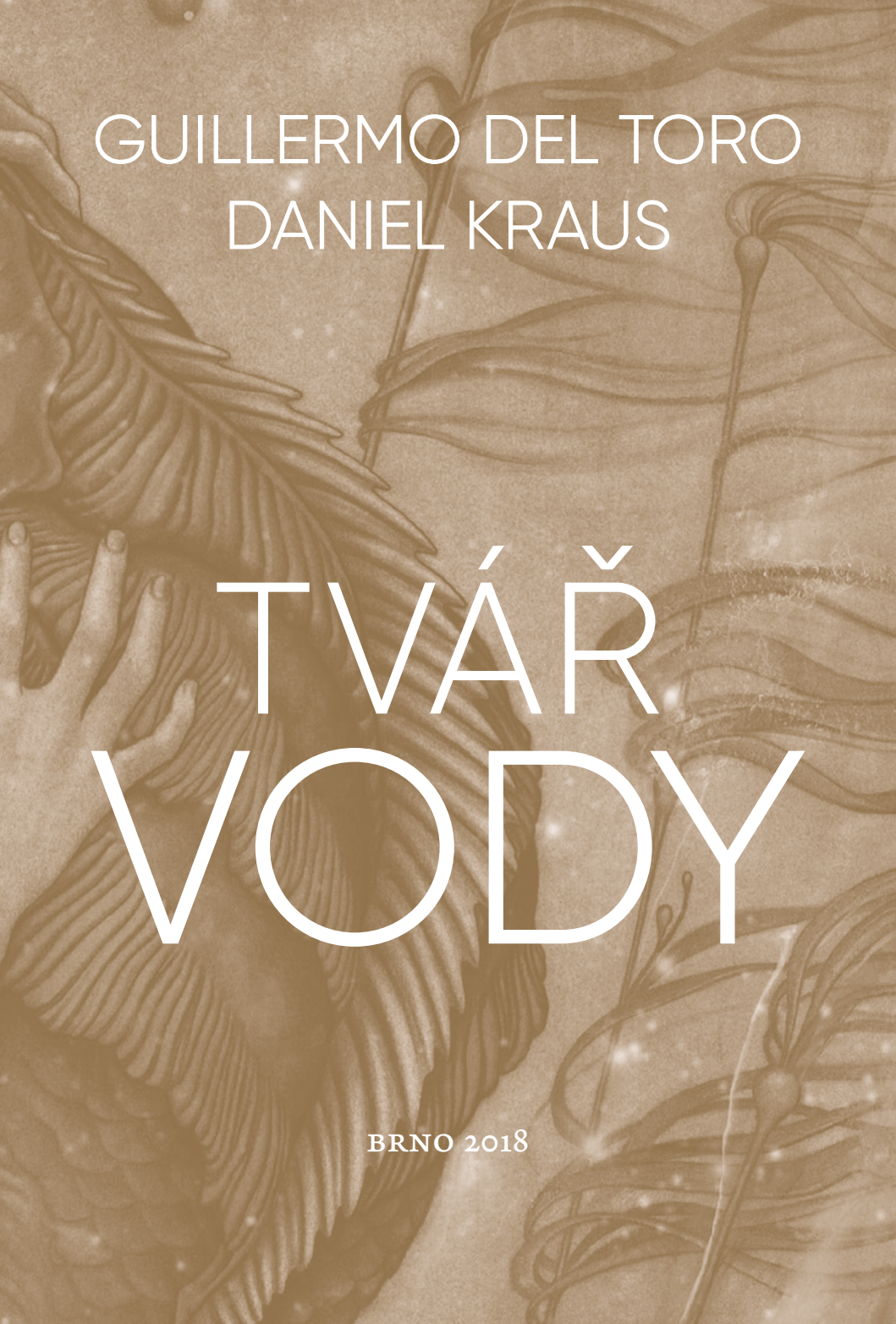
HOST

TVÁŘ VODY

GUILLERMO DEL TORO
DANIEL KRAUS

GUILLERMO DEL TORO
DANIEL KRAUS

TVÁŘ
VODY

BRNO 2018

The Shape of Water

Text © 2018 by Necropolis, Inc.

Illustrations © 2018 by James Jean

Cover design by Patrick Collins

Published by arrangement with Feiwei & Friends,
an imprint of Macmillan Publishing Group, LLC

All rights reserved

Translation © Filip Drlík, 2018

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2018 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-486-6 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-487-3 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-488-0 (Formát MobiPocket)

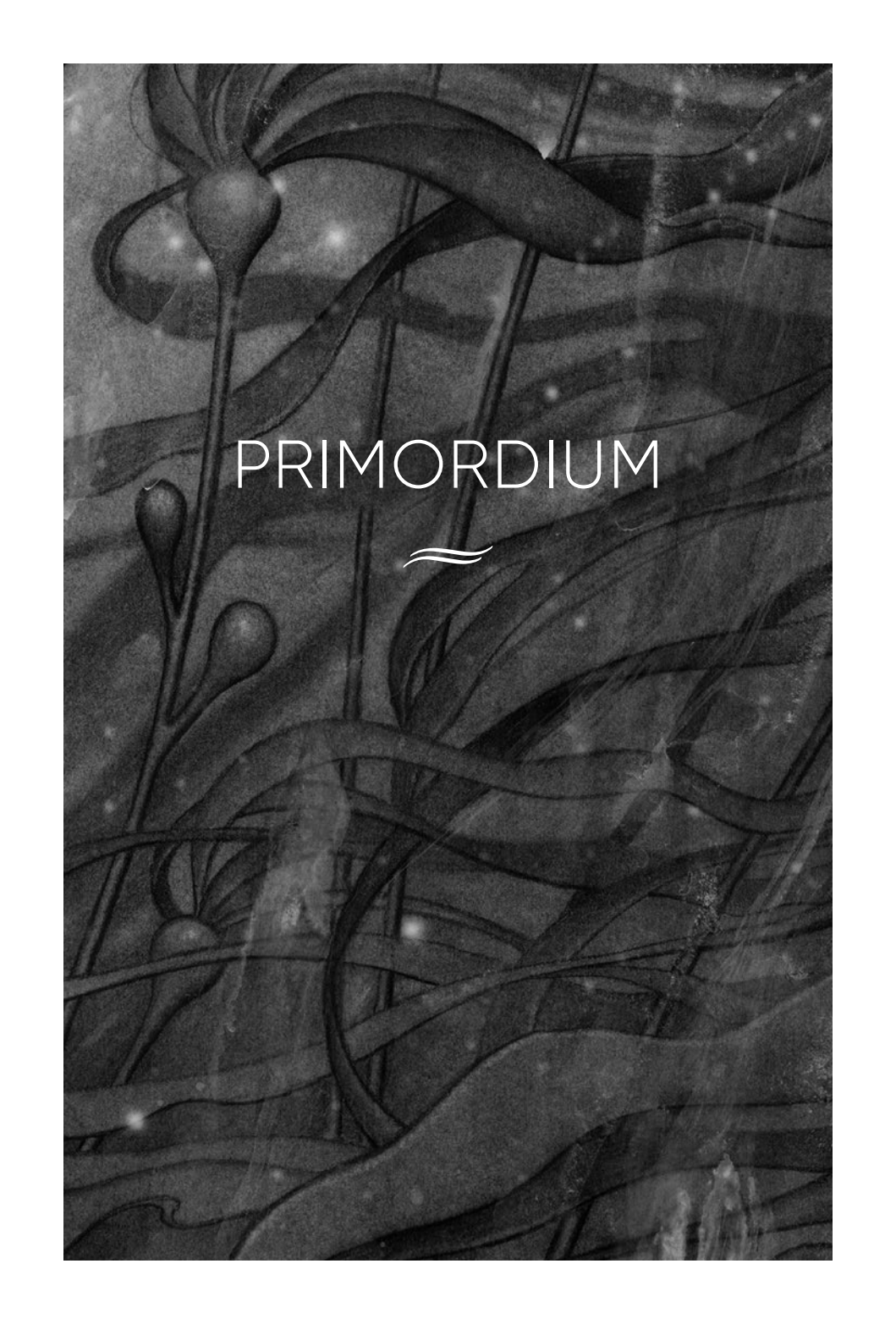
*Věnováno lásce,
všem jejím formám a tvářím.*

*Neboť smrt bude letmá jako padající voda
a letmá jako padající květ či list,
letmá jako vdechnutý a vydechnutý vzduch;
proto tak přirozený, tak letmý, má lásko, je i žal.*

CONRAD AIKEN

*Nesejde na tom, jestli je voda studená, nebo teplá,
když se jí stejně musíte probrodit.*

PIERRE TEILHARD DE CHARDIN

PRIMORDIUM

1

Richard Strickland si čte rozkaz od generála Hoyta. Nachází se ve výšce téměř tři tisíce pět set metrů nad mořem. Poryvy větru narážejí do dvoumotorového letounu jako pěsti boxera. Poslední úsek cesty z Orlanda přes Caracas a Bogotu do Pijuayalu, do kloubů pěsti tvořené Peru, Kolumbií a Brazílií. Rozkaz je velice stručný a plný začerněných pasází. Úsečnou vojenskou poezií se v něm vysvětluje legenda o Bohu pralesa. Brazilci mu říkají Deus Brânquia. Hoyt dal Stricklandovi za úkol doprovodit najaté lovce. Pomocť jim chytit tu věc, ať už je to cokoli, a dopravit to do Ameriky.

Strickland se nemůže dočkat, až to bude mít za sebou. Bude to jeho poslední mise pro generála Hoyta. Tím si je jistý. Práce, kterou pod Hoytovým velením odvedl v Koreji, ho ke generálovi připoutala na dvanáct let. Jejich vztah stojí na vydírání a Strickland se z něj chce vymanit. Dokončí svůj úkol, zatím největší ze všech, a bude mít dost peněz, aby se vykoupil z Hoytova područí. Potom se bude moci vrátit domů do Orlanda k Lainie a dětem, Timmymu a Tammy. Konečně bude manželem a otcem, kterým kvůli špinavé práci pro Hoyta nikdy být nemohl. Stane se úplně novým člověkem. Bude svobodný.

Vrátí se v myšlenkách k rozkazu. Přepne svou mysl a vidí svět jako voják. Tihle dojebaní chudáci v posrané Jižní Americe. Za jejich chudobu nemůže zaostalé zemědělství. Jistěže ne. Může za ni

Žabernatý bůh, kterému se nelíbí, jak spravují prales. Instrukce jsou rozmazané, protože střechou letounu prosakuje voda. Otře papír o kalhoty. Píše se v něm, že americká armáda je přesvědčena, že schopnosti Deuse Brânquii bude možné využít pro vojenské účely. Strickland má za úkol jednat „v zájmu Spojených států“ a „motivovat“ jednotku, jak píše Hoyt. S jeho teoriemi o motivaci se Strickland seznámil velice dobře, zažil je na vlastní kůži.

Mysli na Lainie. Nebo raději ne, vzhledem k tomu, co možná bude muset udělat.

Pilotovy nadávky v portugalštině jsou na místě. Přistání je ořesný zážitek. Ranvej někdo vysekal přímo uprostřed pralesa. Strickland se vypotácí z letounu a zjistí, že horko venku je viditelný plující oblak. Kolumbijec v tričku Brooklyn Dodgers a havajských šortkách na něj mává a ukazuje na pickup. Holčička v dodávce trefí Stricklanda do hlavy banánem, ale jemu je příliš zle od žaludku na to, aby zareagoval. Kolumbijec ho veze do města sestávajícího ze tří čtvercových plácků, kde rachotí pojízdné dřevěné stánky s ovocem a postávají bosé děti s vypouklými bříšky. Strickland si projde krámky a bez přemýšlení si koupí zapalovač, repelent, uzavíratelné plastové sáčky a pudr na nohy. Z desek pultu, na který pokládá pesos, odkapávají slzy vlhkosti.

V letadle si pročítal knížečku portugalské konverzace. „*Você viu Deus Brânquia?*“

Trhovci se smějí a přejíždějí si přitom prsty přes krk. Strickland vůbec nerozumí. Ze všech je cítit ostrý, ocelový zápach, jako z čerstvě zabitého dobytka. Strickland odchází po asfaltové cestě, která se mu roztéká pod botami, a všimne si, že se v černé břevce zmítá morče. Umírá, pomalu. Jeho kosti zblednou a zaboří se do asfaltu. Je to nejhezčí cesta, jakou Strickland v příštím roce a půl uvidí.

Na nočním stolku se začne otřásat budík. Elisa ani neotevře oči a nahmatá ledově chladnou páčku. Předtím měla hluboký, měkký a hřejivý sen a chce se do něj vrátit, ještě na jednu šízravou minutu. Ale sen nejde zachytit vědomým pronásledováním, vždy unikne. Byla v něm voda, tmavá voda — víc si nepamatuje. Celé hektolitry se tlačily na Elisu ze všech stran, ale ona se neutopila. Ve skutečnosti v ní dýchala lépe než tady, v bdělém životě, ve vzdušných pokojích, s levným jídlem a praskající elektřinou.

O patro níž zaznějí hlučné tuby a nějaká žena vykřikne. Elisa si povzdechne do polštáře. Je pátek a v nonstop kině Arcade Cinema Marquee přímo pod jejím bytem promítají nový film. To znamená, že bude muset do svého probouzecího rituálu začlenit nové dialogy, zvukové efekty a hudební úryvky. Pokud nechce mít z těch neustálých šoků zástavu srdce. Teď se ozývají trubky; teď jsou to davy hulákajících lidí. Otevře oči. Jako první uvidí ručičky ukazující půl jedenácté večer a potom záblesky z filmového projektoru pronikající skrz podlahu a obarvující chuchvalce prachu do odstínů Technicoloru.

Posadí se a opře se rameny o chladnou stěnu. Proč je vzduch cítit kakaem? Zvláštní vůni doprovází nepříjemný hluk — hasičská stříkačka severovýchodně od Pattersonova parku. Elisa spustí nohy na studenou podlahu a dívá se, jak se světlo z projektoru proměňuje a mihotá. Nový film je alespoň jasnější než ten předchozí, černobílý snímek *Karneval duší*. Pestré barvy kolem jejích nohou ji vracejí do snových představ — má peníze, má jich hodně a plazící se obchodníci jí nazouvají nekonečnou řadu barevných střevíčků. Jste velmi okouzlující, slečno. Panečku, v takových střevíčkách dobudete celý svět.

Jenže místo toho svět dobyl ji. Laciné tretky z garážových výprodejů pověšené na stěnách nikdy nezakryjí dřevo prožrané termity ani ji nezbaví švábů, kteří se rozutečou do všech koutů,

jakmile se v pokoji rozsvítí. Rozhodne se nebrat je na vědomí. Je to její jediná naděje, jak přečkat noc, další den a celý následující život. Dojde do kuchyňského kouta, nastaví minutku, dá do hrnce s vodou tři vejce a pokračuje do koupelny.

Elisa se vždycky jenom koupe. Při napouštění vody ze sebe stáhne noční košili. Ženy v práci nechávají na stolcích v kantýně časopisy a Elisa se v mnoha člancích dočetla, jaké by její tělo mělo mít míry. Ale boky ani prsa se nemohou vyrovnat vystoupplým růžovým keloidním jizvám po obou stranách jejího krku. Předklání se tak dlouho, dokud se holým ramenem nedotkne skla. Každá jizva měří deset centimetrů a táhne se od krčních tepen až k hrtnu. Zvuk sirény se přibližuje; Elisa celý život, třicet tři let, žila v Baltimoru a dokáže poznat, že hasiči jedou po Broadwayi. I jizvy na jejím krku jsou silniční mapa, nebo ne? Vzpomínka na místa, na která by nejraději zapomněla.

Když se její uši octnou pod vodou, zvuky kina zesílí. *Zemřít pro Kemóše*, křičí dívka ve filmu, *znamená žít navždy!* Elisa netuší, jestli větu slyšela správně. Nechává si prokluzovat kousek mýdla mezi dlaněmi a vychutnává si pocit, že je mokřejší než voda, je tak kluzká, že může proříznout hladinu jako ryba. Tlačí se na ni dozvuky příjemného snu, doléhají těžce jako tělo muže. Je to nečekaná, nesmírně erotická chvíle; zabruslí namydlenými prsty mezi stehna. S muži randila, souložila s nimi. Ale naposledy před lety. Muž potká němou ženu a využije ji. Nikdy se nestalo, že by si s ní na schůzce chtěl nějaký muž povídat. Jen ji popadli a vzali si ji, jako by — nemá jako zvíře — zvíře skutečně byla. Takhle je to lepší. Muž ze sna je sice mlhavý, ale pořád lepší.

Ale už cinkylink cinká minutka, ten pekelný upištěný krám. Elisa sebou trhne, až voda vyšpláchne z vany. Cítí se trapně, přestože je sama. Postaví se a z lesklých nohou jí stéká voda. Zahalí se do županu a rozechvělá zimou doběhne bosky do kuchyně, kde vypne sporák a přijme špatnou zprávu na budíku: 11.07. Kde ztratila tolik času? Vezme si první nahodilou podprsenku, zapne

první nahodilou blůzu a uhladí první nahodilou sukni. Ve snu si připadala tak bouřlivě živá, ale teď je stejně netečná jako vejce chladnoucí na talíři. V ložnici je sice zrcadlo, ale ona se rozhodne do něj nepodívat, aby se jí nepotvrdilo zlé tušení, že je neviditelná.

3

Jakmile Strickland najde na stanoveném místě patnáctimetrovou loď, vytáhne nový zapalovač a spálí Hoytův rozkaz. Obvyklý operační postup. Pomyslí si, že když je teď papír celý černý, je celý text cenzurovaný. Loď, stejně jako všechno ostatní, na co tady narazil, uráží jeho vojenské standardy. Je to hromada šrotu pospojovaná šrotem. Komín je záplatovaný rozklepaným plechem. Pneumatiky na bocích lodi vypadají splaskle. Jediné přístřeší na palubě zajišťuje plachta napnutá mezi čtyřmi tyčemi. Bude horko. To je dobře. Spálí se tak mučivé myšlenky na Lainie; na jejich chladný, čistý domov; na šepot floridských palem. Vyburcuje jeho mozek k zuřivosti, kterou si takováhle mise výslovně žádá.

Mezi prkny mola šplouchá špinavá hnědá voda. Někteří členové posádky jsou bílí, jiní opálení, jiní rudohnědí. Někteří mají pomalovanou kůži a piercing. Všichni při nakládání mokrých beden přecházejí po prkně, které se pod jejich váhou výhrůžně prohýbá. Strickland jde za nimi a dojde až k trupu s nápisem *Josefina*. Malá okénka odhalují podpalubí, které je v katastrofálním stavu, s kajutou velkou tak akorát pro kapitána. I samotné slovo *kapitán* ho rozčiluje. Jediným kapitánem je tu Hoyt a Strickland ho pouze zastupuje. Nemá ani trochu náladu na slaboduché lodivody, kteří si myslí, že tomu velí.

Najde kapitána, brýlatého Mexičana s bílými vousy, v bílé košili, bílých kalhotách a bílém slamáku, což má podle všeho poukazovat na jeho zámožnost. Vykřikne: „Pane Stricklande!“ a Strickland

má pocit, jako kdyby se přenesl do znělky seriálu *Looney Tunes*, na který se dívá jeho syn. *Pááánéé Stríklané!* Kapitánovo jméno se našprtal nazpaměť už někde nad Haiti — Raúl Romo Zavala Henríquez. Dokonale na něj sedí, začíná dobře, a potom narůstá do pompézní nabubřelosti.

„Podívejte! *Escocés a puros cubanos* jen pro vás, příteli.“ Henríquez mu podá doutník, sám si jeden zapálí a naplní dvě sklenice skotskou. Strickland má profesionální výcvik a běžně při práci nepije, ale rozhodne se Henríquezovi dopřát přípitek. „Připíjím na *la aventura magnífica!*“ Napijí se a Strickland v duchu přiznává, že je to příjemné. Alespoň na malou chvíli zapomene na hrozivý stín generála Hoyta a na to, jakou budoucnost Stricklandovi uchystal, kdyby se mu nepodařilo „namotivovat“ Henríqueze. Pár minut od polknutí skotské se žár v jeho vnitřnostech vyrovná žáru přalesa.

Henríquez je člověk, který strávil vyfukováním kroužků kouře až moc času — jsou dokonalé.

„Jen kuřte, pijte a vychutnávejte! Na dlouhou dobu to bude jediný přepych, který si budete moct dopřát. Je dobře, že jste dorazil včas, pane Stricklande. *Josefina* se už nemůže dočkat, až vypluje. Stejně jako Amazonie na nikoho nečeká.“ Stricklandovi se nelíbí Henríquezovy náznaky. Položí sklenici a zahledí se před sebe. Henríquez se zasměje a zatleská. „Tak je to správně. Lidi jako my, pionýři Sertãa, nemusí dávat najevo nadšení. *Los brasileños* si pro nás i vymysleli jméno: *sertanista*. Zní dobře, sí? Rozproudí člověku krev v žilách.“

Henríquez mu popisuje s nezáživnými podrobnostmi svou cestu na základnu Instituto de Biologia Maritima. Tvrdí, že přenášel — svýma vlastníma *dos manos!* — fosilie ve vápenci, které odpovídaly popisům Deuse Bránquii. Vědci fosilie datují do období devonu. Věděl jste, pááánéé Stríklané, že to je útvar paleozoika? Henríquez pak zanotuje, že právě to přitahuje lidi, jako jsou oni, do Amazonie. Kde dosud přetrvává primitivní způsob života.

Kde by člověk mohl listovat nazpět v kalendáři a dotknout se nedotknutelného.

Strickland počká hodinu, než se zeptá. „Dostal jste mapu?“

Henríquez zhasí cigaretu a při pohledu ven skrz okénko se zamračí. Zahlédne něco, co ho přinutí k úsměvu, a panovačně se rozmáchně. „Vidíte ty potetované obličeje? Ty tyčinky v nose? Tohle nejsou stejní indiáni jako vaši *tontos*. Jsou to *índios bravos*. Mají v krvi každý kilometr Amazonky, od soutoku Negra a Branca po Xingu. Pocházejí ze čtyř různých kmenů. Domluvil jsem nám je jako průvodce! Pane Stricklande, naše expedice se zkrátka nemůže ztratit.“

Strickland zopakuje otázku: „Dostal jste mapu?“

Henríquez se ovívá slaměným kloboukem. „Vaši američtí kolegové mi poslali cyklostyly. Výborně. Naše *expedición científica* se bude držet jejich zakroucených čar tak dlouho, jak to bude možné. Potom půjdeme pěšky, pane Stricklande! Najdeme *vestigios*, pozůstatky původních kmenů. Průmysl těm lidem uškodil víc, než si dokážete představit. Prales polyká jejich výkřiky. My ale přicházíme v míru. Nabídneme jim dary. Jestliže Deus Brânquia existuje, oni nám řeknou, kde ho najdeme.“

Generál Hoyt by řekl, že kapitán je motivovaný. To musí Strickland uznat. Vidí ale taky varovná znamení. Strickland ví o nezkroucených částech světa přinejmenším to, že člověka ušpiní zevnitř i zvenčí. Bílé oblečení si může vzít jenom ten, kdo nemá vůbec páru, do čeho, sakra, jde.

4

Elisa se až do poslední chvíle vyhýbá západní zdi své ložnice, aby se inspirovala až při zběžném pohledu. Není to velká místnost, takže ani zeď není velká — dva a půl krát dva a půl metru.

Každý centimetr je pokrytý botami, které si v průběhu let nakoupila ve výprodejích a second handech. Třešňovohnědé lodičky Featherlite. Hnědočerné Customcraft špičaté jako zahradní lopatky. Zlatavé boty na podpatcích s otevřenou špičkou, co připomínají hromádku svatebního šifonu. Deseticentimetrové jehly od Town & Country v ohnivě rudé: když si je obuje, vypadá to, jako by její chodidla byla pokrytá jemnými vrstvami růžových okvětních lístků. Na krajích jsou vyřazené ošoupané pantoflíčky, páskové sandály, plastové polobotky a nevzhledné semišky, které mají už jen nostalgickou hodnotu.

Každá bota je zavěšená na hřebíčku, které se podle domovního řádu nesmějí do stěny zatloukat. Čas není na její straně, ale i tak si vyhradí chvíli a vybere si lodičky značky Daisy s modrými koženými kvítky na průhledném plastovém těle, jako kdyby to bylo nejdůležitější rozhodnutí dne. Což vlastně je. Lodičky jsou jediným projevem vzpoury, který si dnes večer, a každý večer, dovolí. Chodidla pojí člověka se zemí, a pokud je chudý, žádný kousek téhle země mu nepatří.

Usadí se na postel a obuje si je. Cítí se jako rytíř, který si navléká kovové rukavice. Když otáčí patou a usazuje ji v botě, zabloudí očima k haldě starých desek. Většinu z nich si koupila z druhé ruky už před lety a téměř všechny má spojené s radostnými vzpomínkami, které jsou po celou dobu vylišované společně s hudbou v tmavém platu.

The Voice of Frank Sinatra — tehdy ráno pomohla dopravnímu asistentovi hlídajícímu přechod u školy zachránit ochmýřená hnědá kuřátka uvězněná pod kanalizačním roštem. *One O'Clock Jump* od Counta Basieho — toho dne viděla, jak odpálený baseballový míček, vzácný jako poštolka rudonohá, vyletěl ze stadionu Memorial Stadium a odrazil se od požárního hydrantu. *Stardust* od Binga Crosbyho — tenkrát odpoledne s Gilesem viděla v kině o patro níž Stanwyckovou a MacMurrayho ve filmu *Remember the Night*. Zbytek noci potom strávila přehráváním Bingovy desky

a přemýšlela nad tím, jestli si stejně jako dobrosrdečná zlodějka Stanwycková v tomhle krutém životě odpykává trest a jestli by na ni po propuštění čekal někdo jako MacMurray.

To by stačilo. Nemá to smysl. Nikdo na ni nečeká a nikdy nikdo ani nečekal, a rozhodně nepočkají ani píchačky před směnou. Oblékne si kabát a vezme talíř s vejci. Vyjde do krátké chodby zaskládané zaprášenými kulatými pouzdry s bůhvíjakými poklady na filmových pásech a zvláštní vůně kakaa už je cítit hodně výrazně. Napravo od ní je jediný další byt v budově. Než vstoupí, dvakrát zaklepe.

5

Během hodiny vyplují. Průvodci tvrdí, že období sucha je radost; říká se mu *verão*. Období dešťů je tragédie; jak se říká tomuto období ale Stricklandovi nikdo neprozradí. Poslední období dešťů po sobě zanechalo odkaz v podobě *furos*, zaplavených zkratek přes ohyby řeky, a *Josefina* je všechny projede, dokud může. Oblé meandry proměňují Amazonku ve zvíře. Běží. Skrývá se. Uchvacuje do spárů. Henríquez rdousí motor a radostně si píská, zelený, rašelinový prales se plní toxickým černým dýmem. Strickland se pevně drží zábradlí a hledí do vody. Ta má barvu mléčné čokolády a pokrývá ji narůžovělá pěna. Břehy lemuje pět metrů vysoká sloní tráva připomínající záda gigantického vstávajícího medvěda.

Henríquez s radostí předá řízení prvnímu palubnímu důstojníkovi, aby si mohl zapisovat do lodního deníku. Vychloubá se, že píše kvůli publicitě a slávě. Všichni budou znát jméno velkého průzkumníka Raúla Roma Zavaly Henríqueze. Hladí kožené desky lodního deníku a pravděpodobně sní o tom, že se v knize objeví autorova fotografie přiměřená jeho domýšlivosti. Strickland v sobě duší nenávist, znechucení a strach. Všechny tři emoce mu

stojí v cestě. Všechny tři ho prozrazují. Hoyt ho to učil v Koreji. Prostě odved' svou práci. Nejlepší pocit je necítit nic.

Nejzákeřnějším zabijákem v pralese je ale nejspíš monotónnost. *Josefina* den za dnem brázdí nekonečnou vodní stuhu pod rostoucími spirálami mlhy. Jednoho dne Strickland vzhlédne a uvidí velkého černého ptáka, mastnou šmouhu na modré obloze. Sup. Od chvíle, kdy si ho všiml, ho vídá každý den, jak nad ním líně krouží a čeká na jeho smrt. Strickland je dobře ozbrojený, v podpalubí má útočnou pušku Stoner M63 a v pouzdře na těle nosí Berettu model 70. Svrbí ho dlaně, jak moc si přeje opeřence sestřelit. Ten pták je Hoyt, který ho sleduje. Ten pták je Lainie, která se s ním loučí. Neví, který z těch dvou to je.

V noci je plavba nebezpečná, proto loď kotví. Strickland obvykle zůstává na přídi sám. Jen ať si posádka šeptá. Ať na něj *índios bravos* hledí jako na nějakou americkou stvůru. Toho konkrétního večera vypadá měsíc jako obrovská díra vyřezaná do masa noci odhalující bledou zářící kost. Strickland si ani nevšimne, že se k němu plíží *Henríquez*.

„Vidíte? Tu dovádějící růžovou šmouhu?“

Strickland zuří. Ne na kapitána, ale na sebe. Co je to za vojáka, když si nechá nekrytá záda? Navíc byl přistižen, jak se dívá na měsíc. Je to ženské chování, něco takového by udělala Lainie a ještě by ho požádala, aby ji držel za ruku. Pokrčí rameny a doufá, že *Henríquez* odejde. Kapitán místo toho pokyne lodním deníkem. Strickland se zahledí do dálky a všimne si ladného výskoku a stříbrné spršky vody.

„Boto,“ řekne *Henríquez*. „Říční delfín. Co myslíte? Tak dva metry? Dva a půl? Jen samci jsou takhle růžoví. Máme štěstí, že ho vidíme. Samci jsou velicí samotáři. Neradi se druží s ostatními.“

Stricklanda napadne, že si s ním *Henríquez* hraje a vysmívá se jeho odměřenému chování. Kapitán si sundá slamák a jeho bílé vlasy se v měsíčním světle rozzáří.

„Znáte legendu o botovi? Předpokládám, že ne. Učíte se spíš o zbraních a nábojích, co? Hodně původních obyvatel věří, že růžový říční delfín je *encantado*, bytost schopná měnit svou podobu. Během nocí, jako je tahle, na sebe bere podobu neodolatelně pohledného muže a jde do nejbližší vesnice. Poznáte ho podle klobouku, kterým si zakrývá dýchací otvor. V přestrojení svede nejkrásnější ženy z vesnice a odvede si je do svého domova pod řekou. Však uvidíte. V noci u řeky nezahledneme skoro žádné ženy, tak moc se bojí, že je *encantado* unese. Já si ale myslím, že je to příběh o naději. Copak není nějaký podvodní ráj lepší než život plný bídy, incestu a násilí?“

„Blíží se k nám.“ Strickland neměl v úmyslu říct to nahlas.

„Páni! To bychom se měli rozhodně připojit k ostatním. Říká se, že kdo pohlédne *encantadovi* do očí, tomu se budou zdát noční můry tak dlouho, dokud nezešílí.“

Henríquez Stricklanda přátelsky poplácá po zádech, přestože žádní přátelé nejsou, a s pískáním se odlouďá pryč. Strickland si klekne vedle zábradlí. Delfín se proplétá hladinou jako pletací jehlice. Pravděpodobně ví, kde kotví loď. Nejspíš chce zbytky ryb. Strickland vytáhne z pouzdra berettu a zamíří na místo, kde se podle jeho odhadu delfín vynoří. Přehnané báchorky nemají právo na život. Hoyt hledá tvrdou realitu a Strickland ji musí najít, jestli se chce domů vrátit živý. Pod hladinou už jsou vidět obrysy delfína. Strickland čeká. Chce se mu podívat od očí. To on bude sesílat noční můry. To on přivede prales k šílenství.

6

Uvnitř druhého bytu ji radostně uvítá celá smečka: rozzářené ženy v domácnosti, zamračené manželé, nadšené děti a domýšliví teenageři. Nejsou však o nic skutečnější než role ve filmech, které

se promítají v Arcade Cinema. Jsou to postavy z reklam, a přestože jsou malby velice zdařilé, ani jedna nevisí na stěně. *Voděodolné, snadno snímatelné řasy* zakrývají prasklinu, kterou proudí studený vzduch. *Měkce zářivý pudr* přidržuje dveře, aby bytem proudil průvan. *Trampoty s punčochami 9 z 10 žen* posloužily jako deska stolu, kde jsou odložené plechovky s barvou na rozpracovaná díla. Všudypřítomný nedostatek hrdosti Elisu skličuje, přestože s ní všech pět koček nesouhlasí. Rozložená plátna jsou pro ně výborný odrazový můstek pro lov myší.

Jedna kočka se otírá vousky o tupé a otáčí ho kolem lebky, kterou Giles z nějakého důvodu, který si už Elisa nevybavuje, pojmenoval Andrzej. Výtvarník Giles Gunderson zasyčí a kočka odcupitá pryč a přitom kňouravě slibuje, že se pomstí do krabice s pískem. Giles se nakloní ke stojanu a zamžourá přes brýle s želvovinovými obroučkami, které jsou zacákané od barvy. Další brýle má posazené nad párem hustého obočí. Třetí brýle má až na plešatém vrcholku hlavy.

Elisa si stoupne v lodičkách na špičky a nakoukne mu přes rameno, aby si prohlédla obraz — rodina hlav bez těla se vznáší nad kopečkem červené želatiny, děti mají otevřená ústa jako hladové opičky, otec si obdivně mne bradu a matka spokojeně sleduje vytržení svých potomků. Giles zápolí s otcovými rty; Elisa ví, že mužské výrazy mu vždycky dají zabrat. Nakloní se ještě blíže a dívá se, jak Giles špulí rty do úsměvu, který se snaží namalovat. Je to tak roztomilé, že Elisa neodolá — sehne se a políbí staříka na tvář.

Překvapeně k ní zvedne hlavu a zachechtá se.

„Vůbec jsem tě neslyšel přijít! Kolik je hodin? Vzbudily tě ty sirény? Připrav se, má nejdražší, na čerstvou vrcholně dojemnou zprávu. V rádiu říkají, že hoří čokoládovna. Dokážeš si představit něco příšernějšího? Vsadím se, že se děti po celé zemi ve spánku odkopávají.“

Giles se pod úhledným tenkým knírkem usměje a zvedne ruce, v jedné drží červený štětec, ve druhé zelený.

„Tragédie a radost,“ řekne, „ruku v ruce.“

V malé černobílé televizi na vozíku za Gilesem se míhají záblesky celovečerního filmu. Právě je na scéně Bojangles a stepuje pozpátku vzhůru po schodišti. Elisa ví, že tohle jejího přítele rozveselí. Rychle ukáže znak „podívej se“, honem, než Bojangles zpomalí, aby s ním Shirley Templeová udržela tempo.

Giles ji poslechne a nadšeně tleskne, přičemž si v dlaních promíchá červenou barvu se zelenou. Je až k neuvěření, co Bojangles dokáže, a Elisa se stydí, protože cítí, jak se v ní ozývá vlastní ego. Dokázala by s ním udržet krok lépe než Shirley Templeová, kdyby se ovšem narodila do jiného světa. Vždycky chtěla tančit. Proto taky všechny ty boty, jsou potenciální energií, která jen čeká na využití. Zaostří na televizi, navzdory rušivé hudbě z kina o patro níž si odpočítá tempo a začne stepovat zároveň s Bojanglesem. Vede si dobře — kdykoli Bojangles vykopne, Elisa kopne do nejbližší věci, Gilesovy stoličky, což ho rozesměje.

„Víš, kdo jiný to ještě uměl parádně roztočit na schodech? James Cagney! Už jsme spolu viděli *Yankee Doodle Dandy*? Tak na to musíme někdy zajít. Cagney schází ze schodů. Cítí se báječně. Najednou kolem sebe začne házet nohama, jako kdyby mu hořel zadek. Celé je to improvizace, a jak nebezpečná! Takové je ale skutečné umění, má drahá — nebezpečné.“

Elisa mu podá talíř s vejci a vyznakuje: „Jez, prosím.“ Giles se smutně pousměje a vezme si od ní talíř.

„Bez tebe bych byl hladový umělec, ovšem ne v tom přeneseném významu. Mohla bys mě vzbudit, až se vrátíš domů? Půjdu nakoupit — pro sebe snídani, pro tebe večeři.“

Elisa přikývne a s přísným výrazem ukáže na složenou sklápěcí postel.

„Když si formy na ovocnou želatinu žádají Gilese Gundersona, on jim vyjde vstříc! Slibuju, že pak se odeberu do říše snů.“

Rozbije skořápku vejce o *Trampoty s punčochami 9 z 10 žen* a nasadí si na brýle ty druhé. Ve tváři opět vykouzlí úsměv, který

se snaží namalovat — nyní je jeho úsměv trochu širší, a Elisa je ráda. K činnosti ji vyburcuje až zvuk ohlušujících fanfár na konci filmu, který se ozývá zezdola. Ví, co bude následovat. Na plátně se zhmotní slova *The End*, proběhnou po něm titulky se jmény herců, potom se v kině rozsvítí a závoj anonymity se rozplyne.

7

Místní jsou mutanti a vedro je nijak nezpomaluje. Zdolávají, šplhají a sekají. Strickland ještě nikdy neviděl tolik mačet pohromadě. Říkají jim *falcões*. Ať si jim říkají, jak chtějí. On si vezme svou M63, bez pardonu. Putování po pevnině začíná na úzké cestičce, kterou nějaký zapomenutý hrdina vysekal přímo do deštného pralesa. V jedenáct nula nula najdou pluh zardoušený popínavými rostlinami. Sedadlo je porostlé filodendronem. No dobře, cestu džunglí si přece jen neprostrlí. Vezme si mačetu.

Strickland se považuje za zdatného, ale odpoledne už má bolavé svaly. Prales dokáže vycítit slabost stejně jako sup. Liány strhávají klobouky z hlavy. Pichlavé bambusy bodají do natažených končetin. Na papírových hnízdech zuřivě bzučí vosy s žihadly o délce prstu. Jen čekají na záminku k vyrojení a každému, kdo se kolem nich proplíží po špičkách, se nesmírně uleví. Jeden muž se opře o strom. Kůra se promáčkne. Není to kůra. Strom je pokrytý vrstvou termitů, kteří teď proudí do jeho rukávu a chystají se vybudovat novou noru. Průvodci nemají žádné mapy, ale pořád ukazují, pořád ukazují a ukazují.

Uběhnou týdny. Možná měsíce. Noci jsou horší než dny. Svlečou si kalhoty ztěžklé zaschlým blátem, vylijí z bot litry potu a uloží se do houpacích sítí pod moskytiéry. Jsou bezmocní jako děti. Poslouchají skřehotání žab a malarické bzučení komárů. Jak může tak obrovský prostor působit klaustrofobicky? Všude

kolem vidí Hoytovu tvář, v nabobtnalých sucích stromů napadených dřevní houbou, ve vzorech na krunýřích terek, v letových formacích arů hyacintových. Lainie nikde nevidí. Sotva už ji cítí, je jako slábnoucí tep. To zjištění ho poleká, ale věci, které ho lekají vteřinu co vteřinu, je hodně.

Po několika dnech cesty dorazí k vesnici *vestígios*. Je to malá mýtina. Doškové *malocas*. Zvířecí kůže natažené mezi stromy. Henríquez pobíhá kolem a říká mužům, aby schovali mačety. Strickland poslechne, zato ale pevněji sevře svou pušku. Nemá náhodou v popisu práce být ozbrojený? Pár minut nato se z přitlmí *malocas* vynoří tři obličej. Strickland se zachvěje. Nepříjemný pocit v takovém vedru. Po obličejích se záhy objeví i těla a přejdou mýtinu obezřetně jako pavouci.

Stricklandovi je zle. Cuká mu ruka na spoušti. Vyhladit je všechny. Ta myšlenka ho vyděsí. Je to Hoytova myšlenka. Ale je lákavá, nebo ne? Dokončí misi, co nejrychleji. Vrať se domů a zjisti, jestli se domů vrátí stejný člověk, který opouštěl Orlando. Henríquez opatrně ukazuje dary — hrnce — a jeden z průvodců se přitom pokouší navázat hovor v pidžinu. Mezitím se ze stínů vynoří tucet dalších *vestígios* a zírají na Stricklandovy zbraně, jeho mačetu a přízračně bílou pleť. Má pocit, že ho stahují zaživa z kůže, a následující obřady se mu vůbec nezamlouvají. Kyselé vejce divoké drůbeže uvařená na ohni. Jakýsi odbylý rituál, při němž posádce pomalují obličej a krk. Strickland všechno přetrpí. Henríquez se jich bude vyptávat na Deuse Brânquiui. Měl by to udělat brzy. Strickland snese jen omezený počet hmyzích kousnutí, než začne dělat věci po svém.

Když se Henríquez zvedne od ohniště a vydá se pověsit houpací síť, Strickland se mu postaví do cesty.

„Vy jste to vzdal.“

„Jsou tady i další *vestígios*. Najdeme je.“

„Měsíce plavby po řece, a vy si prostě jen tak odejdete.“

„Myslí si, že když mluví o Deusi Brânquiui, připravují ho o moc.“

„To je možná znamení, že je blízko. Že ho chrání.“

„Myslíte?“

„Nezáleží na tom, co si myslím. Jsem tady, abych ho získal a mohl se vrátit domů.“

„Není to tak jednoduché. Nejde jen o vzájemnou ochranu. Prales je... jak tomu říkáte? Provázaný? Koexistující? Tihle lidé věří, že všechny věci v přírodě jsou propojené. Když do ní pustí vetřelce, jako jsme my, založí tím vlastně požár. Všechno shoří.“ Henriquez se zahledí na M63. „Držte svou zbraň velice pevně, pane Stricklande.“

„Mám rodinu. Chcete tady být celý rok? Dva roky? Myslíte si, že tu bude posádka trčet tak dlouho?“

Strickland nechá promluvit svůj nevraživý výraz. Henriquez není tak silný, aby mu odolal. Pod špinavým bílým oblekem je kostlivec. Červenou skvrnku na krku po kousnutí klíštětem má rozškrábanou do krve a zhnisanou. Strickland si dobře všiml, že se Henriquez šel po cestě vyzvracet do džungle mimo zraky jeho lidí. Pevně svírá lodní deník, aby zastavil třes rukou. Strickland má chuť zahodit tu bezcennou hromadu papírů na zem a zasypat ji olovem. Možná by tím kapitána motivoval.

„Mladí členové kmene,“ povzdechne si Henriquez. „Sejdeme se s nimi, až starší půjdou spát. Máme hlavy seker a brousky. Třeba jim ještě rozvážeme jazyk.“

Podaří se jim to. Mladíci chamtivě prahnou po zisku a popíšou Deuse Brânquiu tak podrobně, že přesvědčí i Stricklanda. Není to žádná legenda jako růžový říční delfín. Je to živý organismus, nějaký rybí muž, který plave, jí a dýchá. Chlapci jsou okouzleni Henriquezovou mapou, a jakmile se v ní zorientují, poklepou na oblast přítoku řeky Tapajós. Deus Brânquia se už po několik generací pravidelně každou sezonu přesouvá, tlumočí průvodce. Strickland řekne, že to nedává smysl. Je jich víc než jeden? Průvodce se zeptá. V dávných dobách, odpoví chlapci. Teď už je jen jeden. Několik chlapců se rozpláče. Strickland usoudí, že mají strach, že svou chamtivostí ohrozili Žabernatého boha. Jejich strach je oprávněný.

Naproti Elisině autobusové zastávce stojí dva obchody. Elisa na ně hleděla už tisíckrát. Ani jeden nikdy nenavštívila v otevírací době. Vytušila, že by se pak roztržily její sny. Prvním je Kosciuszko Electronics. Dnes výhodně nabízejí BAREVNÉ TELE-VIZORY S VELKOU OBDÉLNÍKOVOU OBRAZOVKOU A OŘECHOVĚ HNĚDÝM ŽÍHANÝM POVRCHEM. Několik modelů stojících na nožkách, které připomínají antény Sputniku, vysílá poslední noční pořad. Americká vlajka zmizí a místo ní se na obrazovce objeví oznámení o nezávadnosti obsahu a vysílání skončí. To Elise definitivně potvrdí, že jede pozdě. Modlí se, aby už přijel autobus. Ke komu se dnes večer modlila dívka ve filmu? Ke Kemóšovi? Možná že Kemóš pracuje rychleji než Bůh.

Zadívá se na druhý obchod, Juliino luxusní obuvnictví. Julii sice nezná, ale dnes večer jí závidí tak moc, až jí z toho ukápnou pár slz. Statečná nezávislá žena s vlastním podnikem, zákonitě krásná, s pružnými vlasy a pružným krokem, která si je tak jistá významností svého obchodu ve čtvrti Fells Point, že v noci nevypíná všechna světla a nechává zapnutý reflektor namířený na jediný pár bot na slonovinovém podstavci.

Juliin fígl funguje. A jak, panečku. Když Elisa nespěchá, vždycy přejde silnici a opře se čelem o výlohu, aby líp viděla. Tyhle boty nepatří do Baltimoru, říká si, že možná nepatří nikam jinam než na pařížská módní mola. Mají je v její velikosti. Hranatá špička je tak hluboce vykrojená, že by sklouzly z nohy, nebýt pohodlného podpatku. Připomínají kopýtko, v dobrém smyslu slova, kopýtko jednorozců, nymf, sylf. Každý centimetr lamé je pokrytý blyštivým stříbrem, a dokonce i vložky se lesknou jako zrcadla — Elisa se v nich doslova vidí. Ty boty v Elise vzbuzují pocity, které z ní měl v dětství zřejmě vymlátit sirotčinec. Že by někdy mohla cestovat. Že by něco mohla dokázat. To všechno bylo mimo svět jejich možností.

Kemóš vyslyší její přání — z kopce se přihrne syčící autobus. Řidič je jako obvykle příliš starý, příliš unavený a příliš rozladěný na to, aby řídil bezpečně. Autobus prudce zabočí doprava na Eastern, prudce doprava na Broadway a profrčí kolem stroboskopické změti světel hasičských stříkaček a pozůstatků tavící se čokoládovny. Ničivé plameny olizující budovu představují alespoň nějaký život, Elisa se natočí, aby si zkázu mohla prohlédnout. Na chvíli má pocit, že se nekodrcá přes fasády civilizace, ale skrz jakousi divokou džungli plnou života.

Z pohledu dlouhé sirnatě žlutě osvětlené příjezdové cesty k Occamovu leteckému výzkumnému středisku se všechno smrskne na kratičky výjev. Elisa přitiskne studený obličej k ještě studenějšímu oknu a přečte si čísla na venkovních hodinách: 11.55. Při vystupování z autobusu se botami dotkne jediného schůdku. Střídání rušné odpolední směny s nepočetnou noční směnou je jeden velký chaos a Elisa se díky tomu může pohybovat rychle. Ladně doběhne od autobusu na cestu pro personál. Pod nemilosrdnými venkovními reflektory — všechna světla v Occamově středisku jsou nemilosrdná — vypadají její boty jako modré šmouhy.

Sjede jedno patro výtahem, ale některé laboratoře připomínají spíše hangáry a cesta trvá půl minuty. Kabina se zastaví u dvoupatrové vstupní haly, odkud sloupky navádějí personál po úzké chodbě. V pozorovací místnosti za plexisklem tři metry nad zemí stojí David Fleming. Narodil se s psací podložkou místo levé ruky. Spustí ji níž, aby si prohlédl své poddané. To Fleming s ní vedl pracovní pohovor před deseti lety, a je tu pořád, jeho hyenistický dozor ho rok co rok tlačil příčku po příčce výš. Teď sice řídí celou budovu, ale stejně si nedokáže pomoci a špicluje zaměstnance na nejnižších příčkách. Elisa se za stejnou dobu vypracovala tam, kam se uklízečky běžně vypracují — nikam.

Elisa prokleje své lodičky. Jsou nápadné, což je jejich účel, ale má to i háček. Kolegové z noční směny — Antonio, Duane, Lucille,

Yolanda a Zelda — dorazili dřív než ona. První tři se vydají chodbou pryč, ale Zelda zdlouhavě hledá svůj děrný štítek, jako by si vybírala pokrm z jídelničku. Štítky se vkládají každý den do stejných přihrádek. Zelda zdržuje kvůli Elise, protože Yolanda je za Zeldou, a kdyby Yolanda dostala příležitost, stála by u píchaček moc dlouho, aby si Elisa píchla příchod o jednu rozhodující minutu později.

Neměli by se k sobě chovat tak bezohledně. Zelda je tlustá černoška. Yolanda je tuctová Mexičanka. Antonio je šilhavý Dominikánec. Duane je míšenec a nemá žádné zuby. Lucille je albínka. Elisa je němá. Flemingovi připadají všichni stejní — nevhodní pro jakoukoli jinou práci, a tudíž důvěryhodní. Možná má pravdu, což Elisu ve vlastních očích ponižuje. Kéž by mohla mluvit, postavila by se na lavici v šatně a vyburcovala své kolegy proslovem, řekla by jim, že k sobě nesmějí být lhostejní. Ale takhle Occamovo středisko zkrátka nefunguje. Podle toho, co zatím viděla, není tohle chování vlastní ani Americe.

S výjimkou Zeldy, ta Elisu vždycky chránila. Zelda v kabelce hledá brýle, které stejně nenosí, jak každý už dávno ví, a mávnutím ruky odbude Yolandinu poznámku, že minuty běží. Elisa se rozhodne, že musí být stejně odvážná jako Zelda. Vzpomene si na Bojanglese a vyrazí vpřed, mambovými kroky protančí kolem zívajících spáčů, profoxtrotuje kolem těch, co si zapínají knoflíky. Fleming si všimne Elisiných modrých bot a poznačí si její chování do kontrolního seznamu; ve středisku vzbuzuje podezření kdokoli, kdo se jen unaveně nešourá kolem. Ale ve chvíli, kdy Elisa tančí k Zeldě, je od toho všeho osvobozená. Zvedá se nad úroveň suterénu a vznáší se, jako kdyby vůbec neopustila tu příjemnou teplou koupel.

Jídlo jim dojde v oblasti jihozápadně od Santarému. Posádka je zesláblá, vyhladovělá a malátná. Rozjívěné vřeštící opice jsou všude kolem a posmívají se jim. Strickland začne střílet. Opice padají jako plody aguaje a muži vyděšeně lapají po dechu. Stricklanda to obtěžuje. Se zdviženou mačetou se přiblíží k opici s postřeleným břichem. Zvíře s měkkým kožíškem se schoulí a přitiskne si dlaně k uplakanému obličejí. Jako by to bylo dítě. Timmy nebo Tammy. Skoro jako by zabíjel děti. Vybaví se mu vzpomínky na Koreu. Děti, ženy. Tohle se z něj stalo? Přeživší opice nařikají smutkem a jejich kvílení proniká až do morku kostí. Strickland se otočí a zaútočí na nejbližší strom mačetou, seká do něj, dokud z něj nezačnou létat bílé třísky.

Ostatní muži posbírají těla a vhodí je do vařící vody. Copak neslyší jejich křik? Strickland si nabere na prsty mech a zacpe si jím uši. Nepomůže to. Křik, nesnesitelný křik. K večeri jsou gumové šedé koule z opičích chrupavek. Nezaslouží si jíst, ale stejně se nají s ostatními. Křik, nesnesitelný křik.

Dožene je období dešťů, ať už tomu svinstvu říkají, jak chtějí. Průtrž mračen je horká jako vyvržené vnitřnosti. Henríquez se pokouší utřít si zamlžené brýle. Jde poslepu. On je slepý, pomyslí si Strickland. Slepý, protože věří, že by mohl stát v čele téhle výpravy. Henríquez, který nikdy nebojoval ve válce. Henríquez, který neslyší křik opic. Strickland si uvědomí, že to vřeštění je stejné jako křik vesničanů v Koreji. I když jsou ty zvuky ohavné, říkají Stricklandovi, co má dělat.

Není vůbec nutné vyvolávat vzpouru. O to se postará vysílení. První palubní důstojník močí v rozvodněné řece, silný déšť a proud přiláká vandélii a ta mu vnikne do močové trubice. Tři muži ho odnesou do nejbližšího města a už se nevrátí. Peruánský inženýr se den nato probudí pokrytý fialovými kousanci. Upír ptačí. On a jeden jeho kamarád jsou pověřiví. Oba se nepozorovaně

vytratí. Pár týdnů poté se trhlina v moskytiéře stane osudnou pro jednoho z *índios bravos*. Najdou ho pokrytého velkými mravenci *tracúa*. A nakonec mexického lodmistra, Henríquezova nejlepšího přítele, do krku uštkne světle zelená zmije. Několik vteřin nato mu ze všech pórů na těle vytryskne krev. Nemá žádnou naději na přežití. Generál Hoyt Stricklanda naučil, kam přesně má berettu přiložit. Přímo do zátylku, aby smrt přišla okamžitě.

Zbude jich pět. S průvodci sedm. Henríquez se schovává v podpalubí a plní svůj lodní deník hrůzostrašnými zážitky. Jeho kdysi úhledný klobouk byl ponížěn do role nočníku. Strickland ho navštíví a vysměje se kapitánovu otřesenému mumlání.

„Jste motivovaný?“ zeptá se ho Strickland. „Jste motivovaný?“

Richarda Stricklanda se na jeho motivaci nikdo neptá. Až doposud neměl odpověď. Deus Brânquia mu byl předtím u prdele, to je jasné. Teď už ale po ničem jiném na světě netouží víc. Deus Brânquia mu něco udělal, změnil ho. Strickland tuší, že nevratně. Zajme ho se zbytkem posádky *Josefíny* — nejsou teď už i oni *vestígios*? Pak Stricklanda čeká domov, konečně domov, ať už to stojí cokoli. Masturbuje v horkém dešti pod hnízdem plným hádat a představuje si tichý, čistý sex s Lainie. Dvě suchá těla se o sebe třou jako dřevěné kvádry na nekonečné stepi nataženého bílého prostěradla. Dostane se domů. Dostane. Udělá všechno, co opice říkají, a pak bude po všem.

10

Dříve si Elisa v šatně své oblíbené boty přezouvala a místo nich si brala tenisky. Ale jako by ji přitom někdo osekával a tou sekerou byla její ruka. V podpatcích se uklízet nesmí — to bylo jedno z pravidel, na kterém Fleming trval už ode dne, kdy ji přijali. Nemůžeme si dovolit, aby tady někdo uklouzl a spadl. Ani žádné

černé podpatky, protože v některých laboratořích jsou na podlaze vědecké značky, které si nemůžeme dovolit zničit. Fleming měl takových otřepaných frází v zásobě tisíc. Poslední dobou se ale soustředí na jiné věci a nepohodlné podpatky se pro Elisy staly útechou. Udrží je to bdělou a vnímavou vůči pocitům, i když jen trošičku.

Z umývárny se sprchami, které jsou už dávno mimo provoz, je teď úklidová místnost. Zelda si vezme svůj obvyklý vozík, Elisa svůj a doplní je z polic, na kterých se musejí udržovat zásoby na tři měsíce dopředu. Potom se osm vozíků a ještě dalších osm menších vozíků s kbelíkem a mopem rozezní dlouhými bílými chodbami Occamova střediska jako pomalu jedoucí vlak do nikam.

Musejí se neustále chovat profesionálně. V laboratořích se dokonce i ve dvě či ve tři ráno pohybuje několik mužů v bílých pláštích. Vědci ve středisku jsou zvláštní poddruh člověka, jehož úkolem je přehlížet všechno, co se netýká jejich práce. Fleming všem uklízečkám a uklízečům nezapomene vysvětlit, že pokud v laboratoři někdo je, mají z ní okamžitě zmizet. Připomíná jim to pořád dokola. Když dva vědci nakonec společně odejdou, nevěřícně mžourají na hodinky a smějí se tomu, jak to doma schytají od manželek, a pak si povzdechnou, že by raději nouzově přistáli v peřinách svých milenek.

Když procházejí kolem Elisy a Zeldy, nijak svůj hovor necenzurují. Protože je nevidí. Uklízeči v Occamově středisku jsou školení na to, aby vnímali pouze špínu a odpad, a stejně tak vědci jsou zase školení na to, aby viděli jen projevy vlastní geniality. Už je to dlouho, co si Elisa představovala, že by mohla mít románek s někým z práce, že by mohla potkat muže, který by protančil temnotou jejích snů. Byla to představa hloupé mladé holky. Uklízečky, služky a ženy v dalších podobných zaměstnáních jsou na tom všechny stejně. Proplouvají nepozorovaně jako ryby pod vodou.

Sup už dokroužil. Strickland jednomu ze zbývajících dvou *índios bravos* nařídil, aby ho chytil. Ani v nejmenším netuší, jak se mu to podařilo. Přiváže opeřence ke kolíku, ten osobně zatluče do zádi *Josefíny* a povečeří před ním sušenou piraňu. Piraňa má hodně kostí. Strickland je vyplivne, ale žádnou natolik blízko, aby na ni sup dosáhl. Má fialovou hlavu, červený zobák a podlouhlý krk. Roztahuje křídla, ale vedle popocházení na místě nic jiného dělat nemůže.

„Budu se dívat, jak umíráš hladý,“ říká. „Uvidíme, jak se ti to bude líbit.“

Když se opět vydají do pralesa, nechají Henríqueze na lodi, aby se o ni postaral. Už se hraje podle Stricklandových pravidel. Žádné dárky. Hodně zbraní. Strickland pronásleduje místní, jako kdyby vedle něj stál generál Hoyt a osobně mu dával rozkazy. Učí své mužstvo taktické signály rukou. Muži si je rychle osvojí. Jejich kruh se stáhne kolem vesnice v nádherné synchronii. Strickland zastřelí prvního vesničana, kterého zahlédne, aby bylo hned jasno. *Vestígios* si kleknou do bláta a vyzradí všechna svá tajemství. Kdy a kde naposledy viděli Deuse Brânquiui a kam přesně mířil.

Tlumočník Stricklandovi řekne, že ho vesničané považují za ztělesnění mytického gringa, myslí si, že je *corta-cabeças*, utínač hlav. Stricklandovi se to zamlouvá. Není žádný cizácký plenitel jako Pizarro nebo de Soto, nýbrž něco, co se zrodilo ze samotného pralesa. Jeho bílá kůže je piraňa. Jeho vlasy jsou umaštěný aguti. Jeho zuby jsou jedové zuby křovináře. Jeho končetiny jsou anakondy. Je Bůh pralesa, stejně jako je Deus Brânquia Žabernatý bůh. Když vypouští z úst poslední rozkaz, ani ho neslyší, kvůli křičícím opicím totiž neslyší nic. Jeho muži ho však slyší. Utnou každou hlavu ve vesnici.

Cítí Deuse Brânquiui. Páchne jako mléčné bahno na dně řeky. Jako marakuja. Jako zaschlá slaná voda. Kdyby tak jen nemusel

spát. Jak to, že se *índios bravos* nikdy neunaví? Připlíží se k nim za měsíčního světla a stane se svědkem rituálu. Kousky oloupané kůry rozetřené do světlé pasty na listu kapradiny. Jeden z nich si klekne a rozevře si prsty víčka. Druhý stočí list kapradiny a vymáčkne mu z něj do každého oka po jedné kapce. Klečící muž začne bušit pěstmi do bláta. Stricklanda přivábí utrpení. Vzkročí na mýtinu, klekne si před stojícího muže a rozevře víčka. Muž zaváhá. Řekne, že je to *buchité*, a gesty naznačí, že je to nebezpečné. Strickland neustoupí. Muž nakonec list zmáčkne. Svět se zaplní bílými kapkami *buchité*.

Bolest je nepopsatelná. Strickland se svíjí, kope kolem sebe a křičí. Ale přežije. Pálení ustoupí. Posadí se. Utře si slzy. Zamžourá na obličej průvodců. Vidí je. Víc než to. Vidí do nich. Do křivolakých průplavů jejich vrásek. Hluboko do lesa jejich vlasů. Vyjde slunce a Strickland objeví Amazonku nekonečné hloubky a barvy. Jeho tělo překypuje životem. Jeho nohy jsou stromy *cashapona*, místo šlach mají kořeny spojené s padesáti dalšími chodidly. Svlékne si oblečení. Nepotřebuje ho. Děšť se od jeho holé kůže odráží jako od skály.

Žabernatý bůh ví, že Boha pralesa nezastaví, ne ve chvíli, kdy druhý bůh nastartuje *Josefinu* tak prudce, že kusy trupu odpadnou do řeky. Deus Brânquia zacouvá do bažinaté zátoky. Tam loď vypoví službu. Kalové čerpadlo je ucpané a kapitánova kajuta se plní vodou. Henríquez i přesto odmítá vyjít ven. Bolivijec vytáhne nástroje. Brazilec nachystá harpunu, akvalung a síť. Ekvádorec vyvalí sud rotenonu, rybího pesticidu vyrobeného z popínavé jícamy, ten prý Deuse Brânquiui vyláká na hladinu. „Výborně,“ řekne Strickland. Stojí na přídi, nahý a s rozpráženými rukama, elektrizovaný deštěm, a volá Deuse Brânquiui. Těžko říct, jak dlouho. Možná dny. Možná týdny.

Deus Brânquia nakonec vypluje z mělčiny, krvavé slunce v křivkách Serengeti, pradávné oko zatmění, oceán skalpující nový svět, nenasytný ledovec, chrlení mořské pěny, kousnutí bakterie,

jednobuněčné kvašení, plivanec druhů, řečiště srdečních cév, silná erekce hory, rozhoupaná stehna slunečnice, nekróza šedé srsti, hnís v růžovém mase, pupeční šňůra, která nás pojí s prapůvodem všeho. To všechno a ještě víc.

Índios bravos pokleknou, poprosí o odpuštění a mačetaми si podříznou krk. Divoká, nespoutaná krása toho tvora otřese i Stricklandem. Ztratí močový měchýř, střeva, žaludek. Ze zapomenutého vycíděného očistce přicházejí verše z Bible, bzučivě pronášené Lainiiným pastorem. Což bylo, jest to, což býti má; a což se nyní děje, jest to, což se dítí bude; aniž jest co nového pod sluncem. Toto století je jen mrknutí. Všichni jsou mrtví. Žije pouze Žabernatý bůh a Bůh pralesa.

Stricklandovo zhroucení trvá krátce a přihodí se mu to jen jednou. Pokusí se zapomenout, že se to kdy stalo. Když týden nato dorazí do města Belém na zpola potopené *Josefině* nakloněné na bok v úhlu čtyřiceti stupňů, má na sobě oblečené tlumočnickovy šaty. Věděl příliš mnoho, a proto musel zemřít. Henríquez už je při smyslech, pevně svírá hlavní stěžeň a mžourá na mlhavý přístav. Ohryzek mu jezdí nahoru a dolů, jak se snaží spolknout báchorku, kterou ho Strickland nakrmil. Henríquez byl dobrý kapitán. Henríquez chytil toho tvora. Všechno proběhlo podle očekávání. Henríquez hledá svůj lodní deník, aby se ujistil, že to je pravda, ale nemůže ho najít. Strickland ho dal sežrat supovi, pak ho sledoval, jak se dusí a umírá v křečích.

To vše potvrdí během telefonního hovoru s generálem Hoytem. Strickland telefonát přežije jen díky rozptýlení v podobě tvrdých zelených bonbonů. Obyčejná etiketa, umělá chuť, ale příchut' je bolestivě intenzivní, téměř elektrizující. Předtím než si šel za telefonovat, obešel všechna belémská tržiště a nakoupil sto sáčků. Křupání bonbonů je hlučné. Navzdory tisícům kilometrů telefonního drátu je Hoytův hlas dokonce ještě hlasitější. Jako kdyby byl také celou dobu v pralese a pozoroval Stricklanda zpoza lep-kavého kapradí nebo závoje komárů.

Stricklanda nejvíc ze všeho trápí představa, že by lhal generálu Hoytovi, ale když se snaží rozpomenout na podrobnosti polapení Deuse Brânquii, nic z toho nedává smysl. Je přesvědčený, že v jednu chvíli někdo vylil do vody rotenon. Vybaví se mu bublání a šumění. Vzpomíná si na M63, na dotek její ledové pažby na svém horečnatém rameni. Všechno ostatní je sen. Tvor proplovající ladnými baletními pohyby hlubinami. Jeho ukrytá jeskyně. Jak tam na Stricklanda čekal. Jak nebojoval. Jak se opičí křik odrážel od skalisek. Jak tvor Stricklanda oslovil dřív, než na něj stačil namířit harpunu. Žabernatý bůh, Bůh pralesa. Mohli by splynout v jedno. Mohli by být svobodní.

Pevně zavře oči a zapudí vzpomínku. Hoyt jeho verzi buď věří, nebo je mu to jedno. Stricklandovými rukama projede vlna naděje tak silně, že zatřese sluchátkem. Pošli mě domů, modlí se. Přestože je domov místo, které si už nedokáže představit. Generál Hoyt ale jeho modlitby nevyslyší. Nařídí Stricklandovi, aby misi dokončil. Dopravil zajištěný vzorek do Occamova leteckého výzkumného střediska. Udržel ho v tajnosti a bezpečí, než se vědci pustí do práce. Strickland polkne úlomky bonbonů, ucítí v krku krev a uslyší svůj hlas potvrzující přijetí rozkazu. Poslední úsek cesty. To je všechno, nic víc. Bude se muset přestěhovat do Baltimoru. Možná to nebude tak špatné. Odstěhuje rodinu na sever a posadí se za uklizený stůl v čisté tiché kanceláři. Strickland ví, že je to příležitost, jak začít znovu s čistým štítem. Za předpokladu, že se mu podaří vrátit ke starému životu.

NEVZDĚLANÉ
ŽENY

1

„Já ho zaškrťm. Minulý týden mi přísahal, že ten záchod opraví. Že přestane protíkat, a já se aspoň jeden den pořádně vyspím. Když jsem se ale vrátila domů, vůbec nic se nezměnilo, jako by tam někdo osm hodin v kuse cvrkal. A on mi řekne, že když jsem uklízečka, tak proč si to nespravím sama? O to ale nejde. O to ale vůbec nejde. Já se vrátím domů úplně mrtvá, s nohama oteklýma jako konve, a podle něj mám ještě jen tak pro legraci cpát ruce do nádržky s ledovou vodou? To jemu brzo nacpu hlavu do nádržky.“

Zelda dál nadává na Brewstera. Brewster je Zeldin manžel. Brewster je k ničemu. Elisa už přestala vnímat, kolik podivných zaměstnání Brewster vystřídal a jakým šíleným způsobem ho opět vyhodili z práce, pokolikáté už celé týdny jenom vysedával v křesle s hlubokými depresemi. Na podrobnostech nesejde. Elisa je za ně vděčná, ať už přicházejí v jakékoli formě, a znakuje vhodné citoslovce. Zelda se začala znakovou řeč učit hned od Elisina nástupu do práce. Elisa si myslí, že jí takovou snahu nebude moct nikdy oplatit.

„A jak jsem ti říkala, teče i ten dřez. Brewster tvrdí, že je to spojovací matice. Má odpověď na všechno, hotový Albert Einstein. Jestli už jsi skončil s tou svou teorií relativity, co kdybys skočil do domácích potřeb? A víš, co on mi na to řekne? Že mám prostě sebrat nějakou spojovací matici v práci. Ví on vůbec, kde pracuju?

Že jsou všude bezpečnostní kamery? Řeknu ti to upřímně, zlato, jaké mám plány do budoucna. Já toho chlapa uškrtím, rozsekám na kousíčky a všechny je spláchnu do záchodu. Takže když už mě ten záchod v noci budí, alespoň si vždycky představím, jak ty kousky Brewstera plavou někde v kanálech, protože přesně tam patří.“

Elisa se usměje a zároveň si zívne. Znakovou řečí Zeldě sdělí, že to je jeden z jejích lepších plánů vraždy.

„Takže dneska vstávám do práce, protože někdo z téhle rodiny musí obstarat přepychové zboží, třeba spojovací matice, a koukám, z kuchyně máme Chesapeakeckou zátoku. Napochoduju hned zpátky do ložnice, a protože jsem ještě nekoupila žádné škrticí lano, vzbudím Brewstera a říkám mu, že jsme v podobné situaci jako Noe, než vyplul. A on na to, že to je fajn. Že v Baltimoru už nepršelo celou věčnost. Ten chlap si myslí, že mluvím o dešti.“

Elisa si pročítá vytištěný „seznam úkolů pro kontrolu kvality“. Fleming jim změny neohlašuje, udržuje tak své podřízené ve střehu. Třístránkový formulář na uhlovém papíře obsahuje výčet laboratoří, vstupních hal, toalet, chodeb a schodišť přiřazených jednotlivým uklízečům. Ke každému místu je připojený očíslovaný seznam souvisejících úkolů. Armatury, fontánky s pitnou vodou, podlahové lišty. Elisa si opět zívne. Odpočívadla, příčky, zábradlí. Sotva udrží otevřené oči.

„Tak jsem ho dotáhla do kuchyně, úplně si tam zmáčel ponožky, a víš ty, co mi řekl? Začal mluvit o Austrálii. Slyšel ve zprávách, že se Austrálie každý rok posune o pět centimetrů, a možná proto se všem povolují trubky. Všechny kontinenty, vykládá mi, byly dřív spojené. A jestli se prý takhle posunuje celý svět, jednou se ty trubky podělají úplně všechny, takže nemá smysl se kvůli tomu rozčilovat.“

Elisa postřehne zachvění v Zeldině hlase a ví, jak se bude její promluva vyvíjet dál.

„Podívej, zlato. Mohla jsem ho vzít za hlavu, utopit ho v pěti centimetrech vody a pořád bych sem stihla do půlnoci dojet. Ale

potkalas někdy chlapa, co se probere z hlubokého spánku a říká takovéhle věci? Ten mě vždycky tak rozhodí. Jsou týdny, kdy ani nemáme co do pusy. Pak tenhle můj chlap řekne ‚Austrálie‘ a já se hned děsně rozčílím. Brewster Fuller bude jednou moje smrt, ale říkám ti, ten chlap vidí věci. Na vteřinu je pak vidím i já. Mimo Occamovo středisko, to je jasné. Daleko za Starým Západním Baltimorem. Chesapeackská zátoka v mojí kuchyni? Ta taky pomine.“

Z laboratoře nalevo se ozve rámus. Ženy zastaví vozíky a záchodové štětky se protočí v nádobách. Už několik týdnů za těmi dveřmi slyšely zvuky stavebních prací, ale to není nic výjimečného. Pokud nemají místnost na seznamu, ignorují ji. Dnes večer je ale na dveřích, předtím nijak neoznačených, připevněná cedulka: F-1. Elisa a Zelda se do té doby nikdy s F nesetkaly. První polovinu noci vždycky uklízejí spolu a společně se taky nechápavě mračí nad seznamy úkolů a porovnávají si je. Je tam. F-1, umístěné na seznamu jako trhavina.

U dveří obě ženy nastraží uši. Hlasy, kroky, praskání. Zelda se ustaraně podívá na Elisu; Elisu mrzí, že její kamarádku naráz přehléla rozverná nálada. Elisa si řekne, že teď je řada na ní, aby byla ta odvážná. Nasadí sebejistý úsměv a zaznakuje „pojd“. Zelda vydechne, vezme přístupovou kartu a vsune ji do dveří. Převody se do sebe zakousnou a Zelda otevře dveře dokořán. Elisu ovane chladný vzduch a najednou ji zničehonic přepadne tušení, že právě udělala strašlivou chybu.

2

Lainie Stricklandová se usměje na svou zbrusu novou žehličku Westinghouse Spray 'N Steam. Firma Westinghouse vyrobila reaktor pro první jadernou ponorku Polaris. To snad o něčem vypovídá, ne? Nejen o produktu, ale i o firmě. Lainie seděla

v kadeřnictví Freddie's, vlasy vyčesané do včelího úlu pod vysoušecí helmou, když se zarazila uprostřed zajímavého článku, a také důležitého, pomyslela si, o místě zvaném delta Mekongu, kde skupina zvaná Vietkong sestřelila pět amerických vrtulníků a zabila třicet Američanů, vojáků, zrovna jako je její Richard. Místo toho se tedy zahleděla na celostránkovou reklamu, zobrazovala ponorku brázdící oceán při ponoru. Všichni ti odvážní hoši. Přirozená nebezpečnost vodního živlu. Zemřou i oni? Jejich životy závisejí na firmě Westinghouse.

Fotografie ji oslovila natolik, že se nakonec rozhodla zeptat Richarda, co je to vlastně za značku ponorky, ten „Polaris“. Richard byl u armády od svých devatenácti let, takže na všechny otázky ohledně práce obvykle reagoval mlčením. Proto se s otázkou rozhodla počkat, dokud nebude dobře najedený a ukolébáný westernovým seriálem *The Rifleman*. Pokrčil rameny, aniž polevil v obdivném hodnocení střelecké zručnosti Chucka Connorse, který dokázal pušku používat stejně dobře oběma rukama.

„Polaris není značka. To není jako ty tvoje cereálie z televizní reklamy.“

Slovo *cereálie* vytrhlo Timmyho z televizního transu. Když se otočil, mezi kobercem s dlouhým vlasem a jeho manšestráky probíla statická elektřina. Bez mrknutí oka navázal na zhruba dva dny starý hovor. „Mami, koupíš nám prosím nějaké sladké křupinky?“

„Froot Loops!“ vyhrkla Tammy. „Maminko, prosím.“

Richard byl nevrlý odjakživa. Ten už jiný nebude. Ale před Amazonií by ji nenechal viset na útesu vlastní nevědomosti, aniž by jí nabídl pomocnou ruku. Chucka Connorse potom nahradil vysavač Dial-a-Matic s nastavitelnou silou sání. Herečka, která ho předváděla, vypadala trochu jako Lainie. Richard skousl spodní ret a sklopil hlavu do klína. Možná to byl projev lítosti.

„Polaris je střela,“ řekl. „Jaderná balistická střela.“

„Božíčku!“ Chtěla ho ukonejšit. „To bude asi dost nebezpečné.“

„Myslím, že má lepší dostřel. Taky se říká, že je přesnější.“

„Viděla jsem to v časopisu a napadlo mě: ‚Vsadím se, že Richard o tomhle ví všechno,‘ a měla jsem pravdu.“

„Vlastně ani ne. To jsou mariňácké sračky. Těm parchantům se vyhýbám, jak to jen jde.“

„To je pravda. Vyhýbáš. Už jsi mi to říkal mockrát.“

„Ponorky. Něco ti povím, mě bys do žádné z těch pojízdných rakví nedostala.“ Podíval se na ni a usmál se. Richard, ten nebohý, mocný muž, vůbec netušil, kolik bolesti se skrývá v jeho úsměvu.

Lainie vycítí, že toho viděl příliš, v Koreji, v Amazonii. O některé zážitky se s ní nikdy nepodělí. Lainie si říká, že jí tím prokazuje milost, i když ona má kvůli tomu pocit, že je úplně sama a že odlétá jako heliový balonek.

Když člověk stráví v jihoamerickém pralese sedmnáct měsíců, jen tak snadno se do civilního života nevrátí. Lainie to ví a snaží se být trpělivá. Ale je to náročné. Těch sedmnáct měsíců změnilo i ji. Strašlivý generál Hoyt jí ze dne na den Richarda ukradl a zavlkl ho do světa bez telefonů a poštovních schránek. Bylo nutné neustále rozhodovat o domácnosti a ta rozhodnutí ji pokaždé zasáhla jako sprška broků. Kam zavézt porouchané auto. Co udělat s mrtvým skunkem na dvorku. Jak se smířit s faktem, že instalatéri, bankéři a další muži mají dojem, že osamocenou ženu musejí nějak obrat nebo podvést. Navíc se při tom všem po náhlém odchodu otce starat o dvě udivené a ublížené děti.

Ale vedla si dobře. Ano, během prvních dvou měsíců si většinu času představovala nový život přes potoky slz — ovdovělá matka dvou harantů, co stříhají závěsy, kreslí po stěnách, zatímco ona nasává sherry na vaření. Brzy se však její počáteční zhroucení změnilo na spokojené vyčerpání. Postupně začala v soukromých zákoutích své mysli předběžně vymýšlet, co udělá, až Richarda prohlásí za nezvěstného a armáda jí přestane posílat šeky. Škrábala čísla na krabičky od zápalek, na Timmyho vysvědčení, na vlastní dlaň. Porovnávala odhadované příjmy s konkrétními výdaji. Věděla, že zaměstnání by zvládla. Ta představa byla dokonce

vzrušující. Navíc si připadala jako nejhorší manželka na světě. Při pomyslení na manželovo zmizení by se totiž neměla vůbec radovat. Ale bez Richarda by v životě měla v jistém ohledu klid, no ne? Copak nebyl vždycky trochu moc přísný? Trošku moc chladný?

Premýšlení o změnách je zbytečné. Richard se nakonec přece jen vrátil domů. Už jsou spolu celý týden. Copak si nezaslouží tutéž manželku, kterou opouštěl? Dokud tomu Lainie věří, dokáže ze sebe vydolovat úsměv. Pokud ti námořníci v ponorce věřili jaderným tentononc od firmy Westinghouse, ona by měla být hrdá na to, že stojí v obývacím pokoji a používá Spray 'N Steam, úplně první věc, kterou v Baltimoru koupila. Richard musí v novém zaměstnání, v Occamově výzkumném středisku, vypadat k světu. Proto je žehlení prioritou. Jelikož je většina oblečení ještě v krabicích, bude potřeba vyžehlit i šaty dětí. Timmy vypadá v obnošeném domácím oblečení zdivočele a Tammyin oblíbený akсамитový svetřík je už tenký jako hadra na nádobí. Sama sobě zarytě tvrdí, že žena v domácnosti má spoustu zajímavých a důležitých úkolů.

3

Tupé se vyrábí z lidských vlasů. Gilese Gundersona rozčiluje, že mu přičesek barevně neladí s hrstkou jeho vlasů nad ušima. Jeho skutečné vlasy jsou hnědé, ale při bližším pohledu je sem tam vidět nějaký ten oranžový nebo plavý pramen. Je to však dávno, co se na ně někdo díval zblízka. Kdyby tušil, že bude ve třiceti plešatý, začal by si schovávat vlasy do zásoby už před desítkami let. Měl by to dělat každý mladík, mělo by se to vyučovat v hodinách rodinné výchovy. Představí si, jak své dětské skříň naplňuje pytlíky vlasů a jak je táhne z domu rodičů do svého prvního bytu a na další místa. Zachechtá se. Kdepak, to by vůbec nebylo podivné.

Giles schová jedny brýle do kapsy, druhé si stáhne z čela na oči, navlékne si semišový kabát a vystoupí z béžové dodávky Bedford, kterou s dovolením pana Arzouniana, majitele Arcade, může parkovat za kinem. Auto má zrezavělé zasouvací dveře, čalounění se skvrnami od vody. Elisa mu říká „Mops“, kvůli výstředním světlům a ploché masce. V Baltimoru nespádla jediná kapka už celé měsíce, ale vítr má sílu svištícího býkovce. Giles cítí, že se mu tupé začíná odchlipovat od hlavy. Dlaněmi si znovu připevní oboustrannou pásku a obejde Mopse v předklonu, aby se chránil proti poryvům větru.

Jde sice jako nějaký rváč, ale cítí se přesně naopak — slabý a nepatříčný. Chvilí zápolí s bočními dveřmi dodávky a pak z ní vytáhne aktovku z červené kůže a s mosazným zapínáním. Když ji nese, cítí se důležitě. Kolem třicítky celý rok skrbil každý dolar, aby si ji mohl koupit. Od té doby je i nadále jeho jediným profesionálním kouskem výbavy, který by se nestyděl položit vedle podobného majetku manhattanských frajírků. Vydá se po chodníku a víchr v zádech ho popohání vpřed. Vecpat se skrz vchod s aktovkou v ruce je složitá procedura. Než se dostane dovnitř, všichni už by si měli povídat o tom šarmantním gentlemanovi s obří koženou taškou.

Giles pocítí povědomý osten pochyb. Jeho potřeba hýčkat si ego je ubohá, zvlášť na takovém místě. Rozhlédne se kolem sebe. Jeho příchodu si nevšimla jediná živá duše. Giles se defenzivně napřímí. Je možné, že vinu za rozptýlení pozornosti hostů nese samotná restaurace? Koláčovna Dixieho Douga je veselý podnik s barevnými světly a naleštěnými povrchy, od podstavců s otáčejícími se koláči po podsvícené chladicí vitríny z jukeboxového plastu a chromových trubek.

Giles se zařadí do fronty. Je brzké odpoledne, pracovní den, což je zvláštní doba na koláč, takže je hned druhý v řadě. Sám sebe přesvědčuje, že je rád, že tu je. Je tady útulno, teplo a všude voní skořice a cukr. Na pokladní se nepodívá. Zatím ne. Je moc starý

na to, aby byl tak nervózní. Místo toho zkoumá metr a půl vysokou skleněnou věž. Každé patro dává na odiv jiný dezert. Vysoké dorty připomínající krabice na klobouky ze supermarketu. Zákusky oblé jako tělo violoncella. Nafouklé masové koláče, kulaté jako ženská ňadra. Je tu prostor pro všechny druhy, pro všechny druhy.

4

F-1 je šestkrát větší než Elisin byt, ale na poměry Occamova středisla jde pořád o skromný prostor. Stěny jsou bílé a lesklé, podlahy čisté, betonové. U zdí čekají řady stříbrných stolů a kolečková křesla zabalená v igelitu se tísní v hloučku jako bezdomovci kolem zapálené popelnice. Ze stropu visí opletené kabely a nemocniční lampy na kloubových ramenech chtivě shlížejí do prázdna. U východní strany je řada béžových strojů. Elisa slyšela, že se jim říká „počítač“. Uklízečky mají na impozantní shluk tlačítek a ciferníků zakázáno sahat, ale čeká se od nich, že je každý poslední pátek v měsíci stlačeným vzduchem vyčistí od prachu.

V F-1 je něco jedinečného, co k sobě Elisu láká. Je to bazén za Zeldinými zády. Praskání, které předtím zaslechly, vycházelo z průmyslových hadic napouštějících vodu do jakéhosi obřího neruzového dřezu v podlaze, obklopeného nízkým parapetem. Na něm právě spočívají těžké pracovní boty tří mužů. Jsou to baltimorští dělníci a práce pod slibem zachování mlčenlivosti se jim očividně nezamlouvá. Dívají se, jak jejich předák předává pero a psací podložku muži s prořídými hnědými vlasy a brýlemi. Nepochybně je to vědec z Occamova středisla, ale Elisa ho nikdy předtím neviděla. Táhne mu na padesát, a dřepí na parapetu jako hyperaktivní chlapeček. Předákovi nevěnuje pozornost, protože porovnává své poznámky se třemi měřidly vyčnívajícími z bazénu. „Je moc horká!“ vykřikne. „Strašně horká! Chcete ho snad uvařit?“

Mluví s přízvukem. Elisa ho nedokáže poznat. Najednou se dovtípí — nepoznává nikoho z přítomných. Šest dělníků, pět vědců. Tolik lidí v tak pozdní hodinu ve středisku ještě neviděla. Zelda ji popadne za loket a Elisa se nechá vtáhnout zpět na chodbu ještě předtím, než začne mluvit hlas, který je jim důvěrně známý.

„Věnujte mi teď všichni pozornost, prosím! Vzorek už dorazil na nakládací rampu. Opakuji: vzorek už dorazil na nakládací rampu a blíží se sem. Laskavě tedy žádám stavební četů, aby ihned ukončila veškeré práce a odešla z laboratoře dveřmi po pravé straně —“

David Fleming oblečený v bílé košili a neutrálních šedých kalhotách splýval s počítačem. Elisa už ho vidí. Jeho natažená paže ukazuje přímo ke dveřím, kde stojí ona a Zelda jako kárané děti. Všichni přítomní k nim otočí hlavu. Všichni ti muži hledí na ně, na narušitelky. Elisu začnou štípat tváře. Cítí každý ošklivý centimetr svého šedého pracovního úboru potřísněného špínou.

„Všem se velice omlouvám. Dámy by tu vůbec neměly být.“ Fleming ztiší hlas a nasadí tón kárajícího manžela. „Zeldo. Eliso. Kolikrát vám to mám opakovat? Když uvnitř pracují muži —“

Zelda se nakrčí jako člověk zvyklý přijímat rány a Elisa si před ni stoupne, instinktivně se ji snaží ochránit. Najednou však zjistí, že se postavila do cesty muži, který běží přímo k ní. Elisa se polekaně nadechne a nahrbí se. Během jejího dětství a dospívání byly tělesné tresty běžné. Sice už je to patnáct let, ale i v Occamově středisku na ni vztáhli ruku. Fleming ji násilím sundal z rozviklané židle, když vymetala pavučiny; biolog ji plácl přes ruku, když se natáhla pro papírový kelímek, ve kterém nebyla stará káva, ale jakýsi vzorek; hlídač ji silně plácl po zadku, když šla k výtahu.

„Neodcházejte.“ Je to ten muž s přízvukem. Lem bílého laboratorního pláště má šedý, je nasáklý vodou z bazénu, a rozvázané tkaničky polobotek mu při chůzi poletují a plácají o podlahu. Z jeho zvednuté dlaně odkapává voda. Otočí se k Flemingovi. „Mají ta děvčata prověrku?“

„Jsou to uklízečky. Ano, prověrku mají. Pro úklidové služby.“

„Pokud tedy mají prověrku, neměly by to slyšet taky?“

„Při vši účtě, doktore, jste tu nový. V Occamově středisku platí přísná pravidla.“

„Copak tuhle laboratoř nebudou občas uklízet?“

„Ano, ale jen na mou přímou žádost.“

Fleming se podívá na vědce a potom na Elisu. Elisa mu vidí na očích, že si uvědomil, že F-1 přidal na seznam úkolů předčasně. Elisa sklopí hlavu ke svému vozíku, ke všem těm bezpečným lahvím a nádobám zaneseným špínou, ale na vytažení žihadla je příliš pozdě. Flemingova důstojnost byla uražena a trestem za takovou nepřístojnost bude víc práce pro ni a pro Zeldu. Vědec s přízvukem nic z toho nevnímá; pořád se usmívá a je přesvědčen o dobrotivosti svých úmyslů. Je stejný jako všichni blahosklonní lidé s výsadami, které Elisa potkala. Netuší nic o prioritách těch, co stojí na nejnižších příčkách společenského žebříčku, že jen chtějí přežít směnu bez potíží.

„Výborně,“ řekne vědec. „Všichni by měli chápat, jaký má pro nás vzorek význam, aby nedošlo k nějakým pochybením.“

Fleming pevně semkne rty a počká, dokud z místnosti neodejdou dělníci. Procházející muži hodnotí Elisy a Zeldu pohledem, obě se proto nepatrně schoulí. Vědec si není nijak vědom Elisina neklidu a podá jí ruku. Elisa se polekaně zahledí na jeho úhledně zastřižené nehty, čistou dlaň a naškrobenou manžetu košile. Jak asi Fleming zareaguje na takové porušení etikety? Ignorovat nataženou ruku je horší než si s ní potřást, Elisa mu tedy podá ruku, krátce a netečně. Jeho dlaň je vlhká, ale tiskne tu její srdečně.

„Doktor Bob Hoffstetler.“ Usměje se. „Jak se vám pracuje v takových botách?“

Elisa mírně zacouvá, aby Fleming na její boty přes vozík neviděl. Nesmí její boty zahlédnout podruhé. Kdyby ji připravil o její drobný akt vzpoury, nesnesla by to. Hoffstetlerovi nic z toho neujde. Všimne si, že poodstoupila, a zvědavě nakloní hlavu na stranu. Zdá se, že čeká na její reakci. Elisa proto svou studem červenou